

	PA 7.5.1 PROGRAMA ANALITICĂ	RED	04
		DATA:	21.01.2016
		Pag.1/17	

MINISTERUL SĂNĂTĂȚII AL REPUBLICII MOLDOVA

IP UNIVERSITATEA DE STAT DE MEDICINĂ ȘI FARMACIE
«NICOLAE TESTEMIȚANU»

Programa
de educație continuă în
PSIHIATRIE, NARCOLOGIE ȘI PSIHOLOGIE MEDICALĂ

CATEDRA Psihiatrie, narcologie și psihologie medicală

Denumirea cursului Tulburări psihice și de comportament datorate utilizării substanțelor psihoactive

Codul cursului -

Tipul cursului: perfecționare tematică

Numărul total de ore 100

Chișinău 2017

COORDONAT

Ministrul Sănătății al RM

20

APROB

Rectorul USMF „Nicolae Testemițanu”

06

20 19

Programa a fost discutată și aprobată la:

ședința Consiliului Metodic Central din „12 05 20 19

proces verbal nr. 3

Secretarul Consiliului Metodic Central

USMF „Nicolae Testemițanu”

L. Echiaburu

ședința Comisiei Metodice de Profil Neurologie, Neurochirurgie, Psihiatrie, Psihologie medicală și Neuropediatrie a Universității de Stat de Medicină și Farmacie «Nicolae Testemițanu» din Republica Moldova din 14.04.17 proces verbal nr. 2

Președintele Comisiei Metodice de Profil

dr. hab. șt. med., profesor universitar,

Academician AȘ RM

Stanislav Groppa
Stanislav Groppa

ședința catedrei Psihiatrie, narcologie și psihologie medicală

din 13.03.2017 proces verbal nr. 16

Șef catedră

dr. hab. șt. med., profesor universitar

A. Nacu

A.Nacu

Programa a fost elaborată de colectivul de autori:

dr. în șt. med., conferențiar universitar I.Nastas; dr. habilitat în șt. med., profesor universitar M.Revenco; dr. în șt. med., conferențiar universitar L.Boronin.

1. Scopul disciplinei

Modulul presupune formarea unui cadru gnoseologic profesionist pentru specialiștii psihiatri și narcologi, medicii rezidenți din domeniul sănătății mentale. Se preconizează redarea materialului didactic în conformitate cu clasificările ICD-10, DSM-V, redarea sub aspect etiologic, epidemiologic, clinic, profilactic și de tratament al dependențelor de substanțe psihoactive. Se propune expunerea și formarea unor abilități practice în gestionarea dependențelor în concordanță cu cerințele ISO 9001. Au fost suplimentate capitolele cu privire la tipuri de dependențe, tratament și îngrijirea persoanelor cu comorbidități. Programul analitic este adaptat la cerințele curriculare UNODC de gestionare a dependențelor de substanțe psihoactive.

II. Obiectivele de formare în cadrul disciplinei

În urma instruirii în domeniul dependențelor de substanțe psihoactive se preconizează:

1. formarea bazei teoretice necesare pentru activitatea practică.
2. pregătirea pentru efectuarea expertizei consumului de substanțe psihoactive, intoxicări, a stării de sevraj, de stabilire a diagnosticului și aplicării tratamentului adecvat.

La nivel de aplicare

1. formarea abilităților practice de gestionare a dependențelor, inclusiv tratamentul dependenței de alcool, de screening a populației pentru prevenirea dependențelor cu utilizarea testelor de screening standartizate. La capitolul tratament al dependenței de opiacee se vor forma abilitățile pentru tratamentul cu agoniști (metadonă) aprobat în Republica Moldova și aplicat din 2014.
2. Examinarea cazurilor clinice

III. Planul tematic

de studii a medicilor la cursul:

Tulburări psihice și de comportament datorate utilizării substanțelor psihoactive”

PT, durata 0.64 lună, 100 ore, pentru medici psihiatri

<i>Nr d.o.</i>	<i>Denumirea temei</i>	<i>ore</i>				<i>TOTAL</i>
		<i>cursuri</i>	<i>stag.clin</i>	<i>seminare</i>	<i>exam</i>	
1.	Aspecte medicale sociale și legale privind consumul substanțelor psihoactive	4	2	4		10
2.	Noțiuni de bază și tipuri de dependențe.	4	7	6		17
3.	Metode de screening și investigare în dependențe.	2	8	6		16
4.	Tulburări mentale și comportamentale datorate utilizării alcoolului	6	6	6		18
5.	Tulburări mentale și comportamentale datorate utilizării drogurilor (substanțelor psihoactive)	6	7	6		19
6.	Terapia tulburărilor mentale și de comportament legate de utilizarea substanțelor psihoactive	4	6	6		16
7.	Examen	-	-	-	4	4
	TOTAL	26	36	34	4	100

IV. Program de educație continuă

Nr d.o.	Conținutul temei
1.	<p>Aspecte meicale și sociale privind întrebuințarea substanțelor psihoactive. Aspecte etice și legislative .</p> <p>Definiția alcoolismului și toxicomaniilor. Legislația Republicii Moldova în domeniul dependențelor de substanțe psihoactive Alcoolismul și toxicomaniile ca maladii multifactoriale sub aspecte cultural-tradiționale, geografice, sociale, demografice.</p> <p>Date epidemiologice privind utilizarea substanțelor psihoactive.</p>
2.	<p>Noțiuni și tipuri de bază în dependențe .</p> <p>Noțiune de substanță psihoactivă (SPA), doza standard de alcool, abuz de SPA, toleranță, dependență,sevrăj(abstinență), sindromul de dependență psihică și fizică. Mecanisme patobiologice de formare a adicției.Metabolismul substanțelor psihoactive. Criteriile de diagnosticare a dependenței conform Manualului de Diagnostic și Statistică a Asociației Americane a Psihiatrilor (DSM-V). Criteriile de diagnosticare a dependenței conform Clasificării Internaționale a Tulburărilor Mentale și de Comportament, ediția X. Clasificarea substantelor psihoactive în funcție de tipul de acțiune:</p>
3.	<p>Metode de screening și investigare în dependențe .</p> <p>Etapile principale de elaborare a diagnosticului. Screening-ul în dependențe.intervievarea.Ancheta. Testul CAGE, TWEAK, AUDIT, ASSIST, DAST-10, scala revizuită de evaluare a sevrăjului de alcool (CIWA-ar).Markeri de stare și de trăsătură în alcoolism și alte dependențe de SPA. Testarea psihologică a persoanei dependențe de SPA. I</p>
4.	<p>Tulburări mentale și comportamentale datorate utilizării alcoolului</p> <p>Formele clinice ale alcoolismului cronic. Beția alcoolică simplă. Formele modificate ale beției alcoolice simple. Beția patologică. Caracteristica clinică a formelor modificate a beției alcoolice simple: explozivă, disforică, isterică, depresivă, cu acțiuni impulsive, cu predominarea somnolenței,maniacială, epileptoidă și paranoidă.</p> <p>Caracteristica clinică a stărilor de ebrietate patologică, criteriile de diagnostic diferențial. ebrietatea patologică epileptoidă; ebrietatea patologică halucinator-delirantă. Amneziile etilice.</p> <p>Tulburările de personalitate în cadrul alcoolismului cronic.</p> <p>Degradarea alcoolică: varianta psihopatoidă; cu euforie cronică; cu spontanietate.</p> <p>Psihozele alcoolice: delirium tremens (abortiv,clasic,musitant,atipic), halucinozele alcoolice (halucinoza alcoolică acută, subacută și cronică); prihozele etilice delirante (delirul de gelozie,sindromul paranoid).</p> <p>Encefalopatiile etilice acute și cronice: encefalopatia Gayet-Wernicke, encefalopatia acută larvată, cu evoluție fulminantă,psihoza Korsakov, pseudoparalizia etilică.</p>
5.	<p>Tulburări mentale și comportamentale datorate utilizării drogurilor (substanțelor psihoactive)</p> <p>Substanțe psihoactive cu acțiune inhibitorie (alcool,benzodiazepine,barbiturice,canabinoizi,opiacee).</p> <p>Substanțe psihoactive cu acțiune stimulantă (amfetamina și metamfetamina,cocaina,)</p>

6.	<p>Substanțe psihoactive cu acțiune halucinogenă (dietilamina acidului lisergic, psilocibina și mescalina, fenciclidina, ketamina, colinoblocante, antihistaminice, antiparkinsoniene). Droguri sintetice. Aspecte clinice și legale.</p> <p>Caracteristica clinică a dependențelor grupuri (aspecte etiopatogenetice, stările de intoxicație acută, subacută și cronică; stările de sevraj; tulburările de personalitate; stările psihotice).</p> <p>Terapia tulburărilor mentale și de comportament legate de utilizarea substanțelor psihoactive</p> <p>Terapia stării de intoxicație acută și cronică.</p> <p>Farmacoterapia alcoolismului cronic și stărilor psihotice caracteristice. Etape de tratament. Tratamentul farmacologic standard în dependența de alcool. Caracteristica farmacologică a preparatelor întrebuițate în tratamentul specific antialcoolic.</p> <p>Tratamentul în condițiile de ambulator a bolnavilor cu dependența de alcool. Psihoterapia. Profilaxia recăderilor.</p> <p>Terapia dependențelor de substanțe psihoactive. Terapia stărilor de intoxicație acută și cronică. Tratamentul cu agoniști (metadona, buprenorfina) în dependența de opiacee. Indicații, etape, gestionarea dozelor, contraindicații.</p> <p>Diverse grupuri populaționale. Gestionarea comorbidităților.</p> <p>Îngrijirile în dependențe. Servicii de tratament bazate pe comunitate.</p>
----	---

V. Bibliografia recomandată:

A. Obligatorie

1. United Nations Office on Drugs and Crime, World Drug Report 2015 (United Nations publication, Sales No. E.15.XI.6). Disponibil:
http://www.unodc.org/documents/wdr2015/World_Drug_Report_2015.pdf
2. United Nations Office on Drugs and Crime, World Drug Report 2014 (United Nations publication, Sales No. E.14.XI.7).
3. Raportul european privind drogurile 2015. Tendințe și evoluții. Disponibil:
<http://www.emcdda.europa.eu/edr2015>
4. <http://www.unodc.org/treatnet>
5. Consumul și traficul ilicit de droguri în Republica Moldova în anul 2014, raport anual. *Observatorul Național pentru Droguri*. Chișinău, 2015.
6. Vacarciuc, O., Costin, T., Scutelnicu, O., Pleșca, V., Condrat, I., Slobozian, V., Zorila, V., Ciobanu, A. Consumul și traficul ilicit de droguri în Republica Moldova în anul 2010. Raport anual. *Observatorul Național pentru Droguri*. Chișinău.
7. *New psychoactive substances in Europe. An update from the EU Early Warning System EMCDDA*, Lisbon, March 2015. <http://www.emcdda.europa.eu/publications/2015/new-psychoactive-substances>
8. <http://www.unodc.org/treatnet>
9. Arana, G., Rosenbaum, J. *Handbook of Psychiatric Drug Therapy*, 4th ed., 2001.
10. Kaplan and Sadock's Synopsis of Psychiatry: Behavioral Sciences/Clinical Psychiatry. 10th Edition, 2007
11. Miller, W.R., Hester, R. K. (1995). Treatment for Alcohol Problems: Toward An Informed Eclecticism. In: Hester, R.K, Miller, W.R. Eds., *Handbook of Alcoholism Treatment Approaches: Effective Alternatives*, Second Edition, New York: Pergamon Press.
12. Benzodiazepine Equivalence Chart. Available at: <http://www.mental-health-today.com/rx/benzo.htm>.
13. Benzodiazepine Dose Conversions (oral). Available at:
http://globalrph.com/benzodiazepine_calc.htm.
14. Benzodiazepine Equivalency/Half-Life/Dose Chart. Available at:
<http://www.bluelight.org/vb/threads/99918-Benzodiazepine-Equivalency-Half-Life-Dose-Chart>
15. Opioid overdose: preventing and reducing opioid mortality. Discussion paper WHO/UNODC 2013. United Nations, 2013.

16. Tratatamentul farmacologic cu metadonă al dependenței de opiacee. Protocol clinic național. PCN-225. Chișinău, 2015.
17. Ministerul Sănătății, Protocol clinic național PCN – 225: *Tratatamentul farmacologic cu metadonă al dependenței de opiacee*. Chișinău, 2015.
18. Nastas, I., Boronin, L., Nacu, A., Revenco, M. *Aspecte clinice, psihologice și de tratament în dependența de alcool*. Îndrumar metodic. Chișinău: F.E.P. „Tipografia Centrală”, 2015.
19. UNODC, TREATNET: Quality Standards for Drug Dependence Treatment and Care Services. New York, 2012.
20. UNODC, Departamentul de institutii penitenciare. Manual de procedură în implementarea Programului de Schimb de Seringi, distribuirea prezervativelor și a dezinfectanților în sistemul penitenciar din Republica Moldova. Chișinău, 2015.
21. United Nations Office on Drugs and Crime, World Drug Report 2015 (United Nations publication, Sales No. E.15.XI.6).;
http://www.unodc.org/documents/wdr2015/World_Drug_Report_2015.pdf
22. ICD-10, Clasificarea Tulburărilor Mentale și de Comportament, ediția 10., ed. ALL, București, 420 pag., 1998
23. <http://pubs.niaaa.nih.gov/publications/arh312/111-118.pdf>

B. Suplimentară

1. Clinical Manual of Addiction Psychopharmacology, Second Edition. Edited by Henry R. Kranzler, M.D., Domenic A. Ciraulo, M.D., and Leah R. Zindel, R.Ph., M.A.L.S.. 2014.
2. Dan Prelipceanu – Psihiatrie Clinică, ISBN 978-973-39-0719-0, Editura Medicală, București 2013
3. George Arana, Jerrold Rosenbaum "Handbook of Psychiatric Drug Therapy", 4th ed., 2001
4. Kaplan HI, Sadock BJ, Grebb JA. Synopsis of Psychiatry. IX Ed. Williams and Wilkins, 2003.
5. The American Psychiatric Publishing Textbook of Substance Abuse Treatment, Fifth Edition. Edited by Marc Galanter, M.D., Herbert D. Kleber, M.D., and Kathleen T. Brady, M.D., Ph.D. 2015.
6. Веселовская Н.В., Коваленко А.Е. Наркотики. Москва, Триада-Х, 2000.
7. www.drugabuse.gov
8. www.interventionsupport.com
9. www.axisresidentialtreatment.com
10. www.altamirarecovery.com

11. Victoria Police. 2002. Custodial Drug Guide: Medical Management of People in Custody with Alcohol and Drug Problems. Mornington, Victoria, Australia: Custodial Medicine Unit, Victoria Police
12. Diagnostic and Statistical Manual of Mental Health Disorders DSM-V; American Psychiatric Association, 2013, 5th ed.

VI. Metode de predare

Procesul didactic va fi efectuat sub forma de prelegeri, seminare și lecții practice.

VII. Metode de evaluare

Evaluarea cunoștințelor acumulate va fi prin prezentarea unui referat tematic și examinare verbală (bilete).

VIII. Limba de predare

română

Aviz

la modulul

”Tulburări psihice și de comportament datorate utilizării de substanțe psihoactive”

Analizând programul de studii la modulul „Tulburări psihice și de comportament datorate utilizării substanțelor psihoactive” este dedicat recapitulării și reactualizării cunoștințelor medicilor psihiatri implicați în diagnosticul și tratamentul pacienților cu tulburări mentale și comportamentale induse de diverse substanțe psihoactive, inclusiv alcool.

Actualmente tulburările menționate reprezintă un grup de patologii atât non-psihotice, cât și psihotice, care manifestă tendințe de extindere considerabilă în structura morbidității umane. Patologiile menționate anterior manifestă actualmente și o tendință de „întinerire”, afectând tot mai frecvent categoriile de vârstă tânără – adolescenți și chiar copii.

Programul acestui modul a fost revizuit, ținând cont de actuala dinamică a tulburărilor menționate. Programul este complex și cuprinde așa subiecte actuale pentru moment ca: particularitățile dependențelor la copii și adolescenți, fenomenul de co-dependență ca substrat etiopatogenic atât al dezvoltării dependențelor chimice și non-chimice, cât și ca sursă sigură de recidivare precoce a maladiilor respective, alcoolismul simptomat, particularitățile clinico-evolutive ale dependenței de cannabinoidi, opioizi, tutun, solvenți ușor volatili, sedative și hipnotice, etc., comorbidități psihiatrice și narcologice implicând comportamentul, tulburările psihosomatice, evoluția patologică a personalității, tulburările afective induse de substanțele psihoactive, tipurile clinice de remisiuni, etc. Atenție deosebită se acordă tratamentului modern al tulburărilor mentale și de comportament datorate utilizării substanțelor psihoactive, inclusiv celui psihoterapeutic, atât în perioada acută a maladiei, cât și de susținere.

Dr. , Conferențiar universitar

Ion Coșciug

Aviz

la modulul

”Tulburări psihice și de comportament datorate utilizării de substanțe psihoactive”

Programul analitic este preconizat pentru instruirea continuă a medicilor psihiatri și narcologi, conținând componentele necesare unui modul în domeniul dependențelor de substanțe psihoactive. Conținutul programului include toate capitolele inclusive dependența de alcool, opiacee, benzodiazepine, barbiturice, substanțe volatile, canabinoizi, psihostimulante, antiparkinsoniene, dar și un element mai recent - drogurile sintetice care sunt utilizate pe larg și datorită problemelor de încadrare legală. Un rol aparte este consacrat comorbidităților și gestionării corecte a acestor comorbidități. Sunt redate clasificările ICD-10, DSM-V, dar și altele care sunt menite să diversifice cunoștințele persoanelor instruite. La capitolul tratament este redată abordarea profilactică, dar și așa aspect importante cum ar fi terapia cu agoniști care se implementează în raioanele Republicii Moldova și este de suport împreună cu protocolul clinic național în domeniu.

Consider că programul este bine expus, este detaliat și poate fi aprobat pentru implementare.

Dr. habilitat, Profesor universitar

M. Revenco

CATEDRA PSIHIATRIE, NARCOLOGIE ȘI PSIHOLOGIE MEDICALĂ

EXTRAS

DIN PROCES VERBAL

13.03..2017

nr 16

Au fost prezenți:

NACU Anatol - șeful Catedrei, doctor habilitat în științe medicale, profesor universitar
REVENCO Mircea – șef didactic, doctor habilitat în științe medicale, profesor universitar
COBÎLEANSCHI Oleg - doctor habilitat în științe medicale, profesor universitar
CHIHAI Jana - șef didactic, doctor în științe medicale, conferențiar universitar
COȘCIUG Ion - șef didactic, doctor în științe medicale, conferențiar universitar
DELIV Inga - doctor în științe medicale, conferențiar universitar
NASTAS Igor - doctor în științe medicale, conferențiar universitar
CĂRĂUȘU Ghenadie - doctor în științe medicale, conferențiar universitar
OPREA Valentin - doctor în științe medicale, conferențiar universitar
BABIN Cezar – asistent universitar
GARAZ Grigore - asistent universitar

Ordinea de zi:

Aprobarea programei pentru educație continuă la tema Tulburări psihice și de comportament datorate utilizării substanțelor psihoactive

Conferențiarul universitar I.Nastas a prezentat planul tematic de studiu și programa modulului Tulburări psihice și de comportament datorate utilizării substanțelor psihoactive

În discuții au luat parte profesor universitar M.Revenco, profesor universitar O.Cobîleanschi; conferențiarul universitar I.Deliv.

S-a decis: a aproba programa luând în seamă schimbările survenite.

Șef Catedră

Doctor habilitat în științe medicale,
Profesor universitar

Nacu Anatol

Secretar

Asistent universitar

Garaz Grigore

EXTRAS

din procesul verbal nr. ____ Ședinței Comisiei metodice de profil Neurologie, Neurochirurgie, Psihiatrie, Psihologie medicală și Neuropediatrie a Universității de Stat de Medicină și Farmacie «Nicolae Testemițanu» din Republica Moldova
din ____ an. 2017

Prezenți:

Președintele Comisiei:

Stanislav Groppa   Academician AȘ RM, Doctor habilitat în medicină, Profesor universitar

Vice-președinții al Comisiei:

Ion Moldovanu   Doctor habilitat în medicină, Profesor universitar
Mircea Revenco   Doctor habilitat în medicină, Profesor universitar

Membrii Comisiei:

Anatol Nacu   Doctor habilitat în medicină, Profesor universitar
Ion Iliciuc   Doctor habilitat în medicină, Profesor universitar
Grigore Zapuhliș   Doctor habilitat în medicină, Profesor universitar
Mihai Gavriiliuc   Doctor habilitat în medicină, Profesor universitar
Oleg Pascal   Doctor habilitat în medicină, Profesor universitar
Mihai Hotineanu   Doctor în medicină, Conferențiar universitar
Zota Eremia   Doctor în medicină, Conferențiar universitar

Secretarul Comisiei:

Plotnicu Sorin   Asistent universitar

Ordinea de zi:

Discutarea planului de studiu și a programei modului Tulburări psihice și de comportament datorate utilizării substanțelor psihoactive

Au luat cuvânt: Stanislav Groppa - Academician AȘ RM, doctor habilitat în medicină, profesor universitar; Ion Moldovanu - Doctor habilitat în medicină, Profesor universitar; Mihai Hotineanu - Doctor în medicină, Conferențiar universitar.

S-a decis unanim: de a aproba planul de studii și Programa modului Tulburări psihice și de comportament datorate utilizării substanțelor psihoactive

Președintele Comisiei

d.h.ș.m., Profesor universitar,
Academician AȘ RM

Stanislav Groppa

Secretarul Comisiei
Asistent universitar

Sorin Plotnicu